

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ПРАЗНИКЪТ

Брой 10 • год. CV • 28 май 2026 г. • цена 1 лев / 0.51 €

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

ДЕЦАТА НА ТРАКИЯ РАЗКАЗВАТ

На стр. 3

СКАНДАЛ ПО ВРЕМЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ ТРАКИЙСКИ СЪБОР В БЪЛГАРСКАТА ЦЪРКВА „СВЕТИ ГЕОРГИ“ В ОДРИН

ДЕЛЯНА КОВАЧЕВА – НЕЙКОВА,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО,
С. ДЪБОВО, ОБЩ. МЪГЛИЖ
Д-Р ВАНЯ ИВАНОВА –
ГЛАВЕН РЕДАКТОР НА В. „ТРАКИЯ“
СНИМКИ: ДЕЛЯНА КОВАЧЕВА – НЕЙКОВА

На 9 май т.г. в българската църква „Свети Георги“ в Одрин се проведе традиционен Национален тракийски събор. Като организации, които свързват настоящето с миналото и бъдещето Съюзът на тракийските дружества в България и Тракийският научен институт организират и провеждат тракийски събори в Одрин, за да почитат паметта на своите предци, живели по тези земи, за запазване идентичността на тракийската общност, и за защита на българщината и православието на територията на Република Турция. Отбелязан бе и храмовият празник на църквата, който беше на 6 май.

За поредна година съборът събра

тракийци, дипломати и граждани на Одрин. Празникът беше уважен от Радослава Кафеджийска, генерален консул на България в Одрин, представители на дипломатическата ни мисия в града, представители на Фондацията на Православната църква на Българската екзархия в Истанбул, членовете на Върховния комитет: Цанко Атанасов, член на ЦР на Съюза и председател на ТД „Одринска епопея“ в гр. Стара Загора, Маргарит Петров, зам.-председател на ВК и председател на ТД „Бойко Чавдаров“ в гр. Харманли, представители на тракийски българи от дружествата в Бургас, Стара Загора, с. Дъбово, Харманли, Хасково, Карнобат, Казанлък, Ивайловград и др. Над 300 представители на тракийци и още десет автобуса български граждани дойдоха, за да вземат молитвено участие в светата литургия в един от най-свидните бъл-

гарски храмове в Одрин – храм, пазещ паметта за поколения българи, живели по тези земи. Вместо празнично богослужение обаче, станахме свидетели на нещо, което никой от нас не е очаквал да преживее през XXI век.

Пратениците на митрополит Амфилохий информираха, че той забранява в българските храмове в Одрин да се извършват богослужения на български език и, че богослуженията трябва да бъдат единствено на гръцки език. Тази новина предизвика силно възмущение и негодувание сред присъстващите. Хората не можеха да повярват, че в български храм, изграден от българската общност в Одрин, възстановен с парите на тракийци и българската държава, съхранил през десетилетията паметта за българското присъствие тук, се прави опит да бъде заглушен българският език.

Напомяне, че това не се случва за първи път. Подобни скандали избухват периодично, когато представители на Цариградската патриаршия посещават българските църкви в Одрин, за да служат на неразбираемия за сънародниците ни гръцки език. Това не е нито случайност, нито изолиран акт, а проява на неуважение към българите, изповядващи православната вяра. Ето защо на 16 март 2025 г. Съюзът на тракийските дружества в България изпрати подписка до Негово Светейшество Българския патриарх Даниил с искане за богослужение на български език в българските храмове в Република Турция.

Продължава на 2-а стр.

Честит 24 май!

Скъпи тракийци,

В историята на всеки народ има събития, които определят неговото място в човешката цивилизация. За нас, като българи, това събитие е появата на кирилицата, която тръгва от България, за да покори целия славянски свят.

24 май е Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост. На този ден се прекланяме пред делото на нашите първоучители и книжовници – Светите братя Кирил и Методий, канонизирани от църквата за светци и обявени от папата за покровители на Европа.

24 май е денят, в който всеки от нас си спомня за своите учители и за възторжените слова на Стоян Михайловски: „Върви, народе възродени, към светла бъднина върви, с книжовността, таз сила нова, съдбините си ти поднови“.

24 май е повод да поднесем своята признателност и уважение към преподавателите, към дейците на образованието и културата с дълбок поклон пред благородството на техния труд!

Да си пожелаем повече от всякога да ценим и пазим своята идентичност, да уважаваме българското слово и национална култура, да не стихват жаждата за знания, мъдрост и духовно възвисяване, защото няма нищо по-силно от знанието!

Честит празник!

Кр. Премянов,

Председател на СТДБ

ОБЩИНА ИВАЙЛОВГРАД
И
СЪЮЗ НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В БЪЛГАРИЯ
ОРГАНИЗИРАТ

НАЦИОНАЛЕН МЛАДЕЖКИ ТРАКИЙСКИ СЪБОР

ИЛИЕВА
НИВА 2026

06.06.

ДЕН НА ТРАКИЙСКОТО ДЕТЕ

30 ГОДИНИ ОТ ПОСТРОЯВАНЕ
НА МЕМОРИАЛНИЯ КОМПЛЕКС

ПРОГРАМА

- 11:00 ч. – Поднасяне на венци и цветя пред паметника на Капитан Петко Войвода в с. Плевун
- 12:00 ч. – Панихида за упокой на душите на загиналите на местност „Илиева нива“
- 12:20 ч. – Тържествени слова и поднасяне на венци и цветя пред паметника на загиналите тракийски деца
- 13:00 ч. – Раздаване на курбан
- 17:30 ч. – „Вечер на тракийското дете“ в двора на Общински исторически музей

СКАНДАЛ ПО ВРЕМЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ ТРАКИЙСКИ СЪБОР В БЪЛГАРСКАТА ЦЪРКВА...

Продължение от 1-а стр.

Основните аргументи в подкрепа на искането:

„Да не допускаме отказ от миналото си.“

България е страна с хилядолетна християнска традиция, а православната вяра е основополагаща част на българска национална идентичност и цивилизационна принадлежност. Богослужението на български език е едно от основните искания на радтелите за самостоятелна българска църква, а славянските първоучители, братята Кирил и Методий преди 13 века отхвърлиха триезичната догма и защитиха правото на всеки народ да се просвещава и да слуша християнска проповед на роден език. Да се откажем от извоюваното от нашите предци, означава да се откажем от миналото си.

Да не отблъскваме сънародниците ни в Турция и потомците на тракийските бежанци от православието и от Българската православна църква като стожер на българщината.

Практиката, която се опитват да наложат гръцките духовници в българските църкви в Турция, недопускането на български владици за богослужение, както и нескритите амбиции за фактическо налагане на неразбираемо богослужение в българските храмове в Одрин, (възстановени с финансовата подкрепа на българската държава и дарения от тракийци) обезсмислят борбата на българите за църковна независимост и могат да отблъснат сънародниците ни в Турция от Българската православна църква. Тези амбиции за фактическо налагане на богослужение на гръцки език в българските храмове в Одрин, се засилиха след смъртта на отец Чъкърък, който работеше неуморно за защита на българщината, за опазване на християнската вяра и традиции и за приятелството с балканските народи. В стремежа да не отблъснем нашите сънародници от вярата, не бива да създаваме предпоставки за конфронтационни настроения с Вселенската Патриаршия и гръцките православни братя.

Да защитим българщината и

да съхраним българското културно-историческо наследство в Източна (Одринска) Тракия.

Вярата в Бог е опазила народа ни през вековете. Тя е тази, която ще съхрани неговата идентичност и културно-историческото ни наследство и в бъдеще. За тази цел, посещаващите храмове трябва да се чувстват участници в богослужението, което няма как да се получи, ако то се извършва на неразбираем език. Богослужението на български език в храмове в Източна (Одринска) Тракия ще привлече повече млади хора и ще съдейства за съхранение на националната и цивилизационната им принадлежност.

Въпреки призивите на СТДБ към БПЦ да намери подходяща форма, характерна за църковно общуване и да се направи необходимото службите в българските храмове на територията на Република Турция да се водят на български език или да се служи на два езика при съвместно богослужение, съгласувано между двете църкви, въпросът все още не е намерил решение. Не е назначен и български свещеник на мястото на починалия през 2023 г. отец Александър Чъкърък, който да се грижи за духовните потребности на българската общност в Одрин и да отстоява българските национални интереси.

По време на скандалната ситуация, разиграла се на 9 май т. г. Настоятелството на Фондацията на православните църкви на Българ-

ската екзархия в Истанбул, чиято собственост са българските храмове в Одрин съгласно законите на Република Турция, обяви решението си да забрани провеждането на богослужения на гръцки език в българските църкви в града. Председателят на фондацията Димитри Йотеф заяви, че българската общност няма да приеме службите в своите църкви да се водят от гръцки духовници на гръцки език. По думите му до решаването на проблема няма да се извършват богослужения в храмове „Свети Георги“ и „Св. св. Константин и Елена“, макар църквите да остават отворени за посетители и молитви.

Това запази достойнството на храма и уважението към паметта на нашите предци.

Българският архимандрит Харалампи Ничев отслужи молебен към свети Георги, но светата литургия не бе разрешена.

С достойнство и ясно изразена позиция се отличи и генералният консул на Република България в Одрин Радослава Кафеджийска, която остана сред българите в този тежка и унизителна ситуация.

Сред присъстващите неизбежно възникна един болезнен въпрос: нима отново се връщаме към времената на Българското възраждане, когато нашите деди са били принудени да водят борба, за да чуят словото Божие на своя роден език? Това не е просто спор за език. Това е въпрос на историческа памет, на-

ционално достойнство и уважение към жертвите и съдбата на тракийските българи.

Тракийци поднесохме цветя на гроба на отец Александър Чъкърък – човекът, посветил живота си на българската общност в Одрин и на съхраняването на българския дух в тези земи до последния си дъх. И може би точно там, пред неговия гроб, най-силно почувствахме колко крехка е паметта, ако не я защитаваме.

Денят, който трябваше да бъде празник, се превърна в тревожен знак, че правото на българска духовност и богослужение на роден език не бива никога да се приема за даденост. Защото историята ни е научила, че всичко, което не се отстоява, може отново да бъде отнето.

СЪЮЗ НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В БЪЛГАРИЯ

1000 София
ул. „Стефан Караджа“ № 7А
e-mail: stdb_sofia@abv.bg
тел.: +359 2 987 48 96; тел./факс: +359 2 987 57 53

ПОЗДРАВИТЕЛЕН АДРЕС

УВАЖАЕМИ УЧАСТНИЦИ И ГОСТИ НА НАЦИОНАЛНИЯ ТРАКИЙСКИ СЪБОР, СЪПИ БРАТЯ И СЕСТРИ ТРАКИЙЦИ,

Позволет ми от името на Съюза на тракийските дружества в България и лично от мое име да Ви приветствам по повод традиционния Национален тракийски Гергьовски събор в Одрин. В този свещен за нас храм „Свети Георги“ всеки път сърцата ни бият в един ритъм – ритъма на паметта, на болката, но и на надеждата. Защото винаги на този ден се завръщаме към корените си, към земите, напоени със спомените за нашите деди и с неугасващия наш български дух. Но заедно с това моменти като днешния доказват, че ние продължаваме ревностно да пазим вярата си, тракийската памет, традиции и достойнство, предавайки ги на идните поколения. Този събор е бил и си остава символ на единството и на непреходната ни обич към род и отечество.

Позволет ми да изразя искрената ни благодарност към нашите домакини за оказаното съдействие, уважение и гостоприемство. В тези жестове намираме мост към взаимно разбирателство, човечност и добросъседство – ценности, от които всички имаме нужда в тези времена на изпитание.

Честит празник! Нека съхраняваме и занаят жив огъня на тракийския дух!
Да пребъде България!

**С УВАЖЕНИЕ,
КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СТДБ**

СРЕДНОШКОЛСКИЯТ ПАТРИОТИЧЕН КЛУБ „КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА“ – ГР. ВАРНА С УРОК, ПОСВЕТЕН НА 24 МАЙ

СИМЕОН КУЛИШ, НАУЧЕН СЕКРЕТАР НА ФИЛИАЛА НА ТНИ, ГР. ВАРНА

По инициатива на Средношколския патриотичен клуб „Капитан Петко войвода“ в нашето училище, ученици от VI а и VI б клас се включиха в музейно-образователен урок на Музея на Възраждането. Той бе посветен на 24 май – Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост!

Учениците научиха за делото на Кирил и Методий, за глаголицата и кирилицата и се включиха в творческо ателие с писане с перо и мастило. Младите изследователи изработиха своя малка книжка, изписана на глаголица. След това се пренесоха във времето на Възраждането, като съпреживяха какво е това да си ученик в тази историческа епоха.

ДЕЦАТА НА ТРАКИЯ РАЗКАЗВАТ

Автор: Стилиян Валентинов Ганчев – правнук на Еньо Дреков Стоянов и пра-пра-пра внук на свещеник Панайот Янев. Ученик в VII клас, СУ „Св.св. Кирил и Методий“, гр. Карнобат

„ПО СЛЕДИТЕ НА КОРЕНА“ – 2026 ИСТОРИЯТА НА МОЯ РОД

Казвам се Стилиян Валентинов Ганчев, ученик в 7 клас на СУ „Св.св. Кирил и Методий“, гр. Карнобат. Потомък съм на дядо ми Неделчо Енев Стоянов по майчина линия и искам да разкажа историята на неговия род.

Дядо ми произхожда от стар тракийски род. Коренът на моя пращяло е свещеник Панайот Янев. Той и неговото семейство са родени в Източна Тракия и по точно в района на с. Кадиево (на турски: Kadiköy, Кадъкьой) – намиращо се на 10 км. от Лозенград, днешен Къркларели. Това са българи, преминали под османско робство в границите на Сан Стефанска България (19.02.1878 г.) до злополучния Берлински договор (13.07.1878 г.), като за жалост тази част остава в пределите на днешна Турция. Свещеник Панайот

Янев е завършил духовната семинария в Цариград. Бил е активен революционер и организатор на въстанически действия против османското робство, затова многократно е арестуван и постоянно наблюдаван от турските власти. През 1903 г. по време на Илинденско-Преображенското въстание започват нападения над българското население в тези райони. Започва и агресия над нашия род. Същите са принудени през лятото по време на жътва да остават поминька си, къщи, ниви и наследство и панически да бягат от Турция към България. Бягството е било през Странджа и Сакар планина.

Започвам със същинската история на пра-пра-пра дядо ми свещеник Панайот Янев, който в двора на къщата си е имал скривалище намиращо

се в кладенеца, свързващо го с таен вход и изход. Един ден когато турците отиват да го арестуват за пореден път, той се скрива в кладенеца и там престоява цяло денонощие. На следващата вечер се облича в женски дрехи и със свои сънародници, братя по съдба бяга в посока България. Семейството му успява да избягат с каруца един ден по-късно. След няколко дни жена му и всичките му 6 деца се събират в района на с. Резово, след което потеглят към карнобатския край. Установяват се в района на с. Екзарх Антимово, като започват да градят живота си от начало. Най-големия му син Станко се установява в гр. Айтос, създава семейство и има три деца и поминък. Другите му синове – Яне става ратай, Никола ковач, а Димо чирак

по кръчмите, като по-късно се разболява и умира много млад. Едната от дъщерите му Комня се омъжва в с. Аспарухово, а другата дъщеря Станка в с. Хаджиите. И двете в община Карнобат. Село Хаджиите е родното място на моя пращяло. Станка се омъжва за сравнително заможен местен жител в района и повиква брат си Яне и родителите си да живеят в селото. Така село Хаджиите се сдобива и със свещеник от моя род – Панайот Янев. След това Яне се задомява и му се раждат 3 деца – Панайот, Станка и Йова. Йова е майката на моя пращяло Еньо. Когато и тя има рожба кръщава пращяло ми Еньо на баща си Яне.

През периода от 1903 г. до 1930 г. в с. Хаджиите, общ. Карнобат се заселват около 30 семейства, главно

бегълци от Източна Тракия. Започват да изграждат новия си живот там и църквата в селото става тясна. Поп Панайот Янев и жители на селото решават да построят нова по-голяма църква. През 1930 г. земния път на свещеника свършва, но той остава заръчка към своите съжителни да изпълнят дълга и да достроят голямата църква. Хората остават верни на заръчка-

та му и с много труд и лични средства дострояват днешната голяма и красива църква – „Света Богородица“, която е осветена през 1936 г.

В двора на църквата е погребан и ясно си личи и до ден днешен гробът на свещеника. Всичко това препредавам от дядо ми Неделчо Енев Стоянов, разкази на потомци на с. Хаджиите и документи за историята.

Казвам се Станислав и съм от град Карнобат. Потомък съм на стар тракийски род – бежанци, които след Балканските войни намират своя нов дом в този град. По бащина линия родът ни произхожда от село Сатъкьой, Лозенградско. В Карнобат по онова време пристига голяма вълна, която оформя цяла махала, населена с преселници от Тракия.

Моят дядо често ми разказваше за пътя на тези хора – за страданията, които са преживели, за тежките условия, в които са пристигнали, и за надеждата, която са носили със себе си. В думите му оживяваха образите на семействата, които са тръгвали без нищо от родните си места, и на хората, които са се опитвали да започнат живота си отново. Тези разкази ме накараха да разбера, че зад всяка дата и историческо събитие стоят човешки съдби, и ме подготвиха да осмисля по-дълбоко историческите факти.

Историята на моя род и на тракийските бежанци показва как човешката воля, упоритостта и любовта към родината могат да преодолеят страданията и да съхранят паметта и идентичността на поколенията. Векове наред Одринска Тракия е била населявана от българи, както и от гърци, турци, арменци и други народи. Там българите са градили селища, църкви и училища, обработвали плодородни ниви и са създали поминък за своите семейства. В тези земи се ражда и силен дух на съпротива – създават се революционни комитети, организират се чети и въстания. Хората пазят своя език, вяра и национално самосъзнание дори когато времената са трудни.

И пак от разказите на моя дядо знам, че някои родове са имали така наречените „фирми“ – пря-

кори, по които са били разпознаваеми. Те често произлизали от занаята или поминька. Нашият род е бил известен с прозвището „Сардали“. Голяма част от населението там се е занимавало със земеделие, животновъдство, скотовъдство, въглищарство, абаджийство и други занаяти. Това са били трудолюбиви хора, които с ръцете си са създавали своя свят.

В началото на XX век в региона се засилва революционната дейност, която води до избухването на Илинденско-Преображенското въстание. Неговата цел е освобождението на Македония и Тракия. Въстанието обаче е потушено и последиците са тежки – цели села са опожарени, много хора загиват, а други са принудени да напуснат родните си места. Така започва една от първите големи бежански вълни към вътрешността на България. Следват Балканските войни, които носят нови страдания за българското население в тези земи. Хиляди семейства са прогонени от домовете си. Често са имали само кратко време да напуснат – всеки е вземал със себе си каквото успее да носи. Някои тръгват почти с празни ръце, но с тежко сърце. По пътя мнозина загиват, а бягството е съпроводено от глад, болести и изтощение.

Съдбата на тези хора се превръща в символ на човешката трагедия по време на война. Но тя е и свидетелство за изключителната сила на човешкия дух. Дори след загубата на дом и родината хората намират сили да продължат напред, водени от надеждата за по-добро бъдеще.

РОДОВА ПАМЕТ (ИСТОРИЧЕСКО ЕСЕ)

Автор: Станислав Георгиев Неделчев, 17 годишен, СУ „Христо Ботев“, гр. Карнобат
Ръководител: Стефка Томова Вълкова – учител по БЕЛ

Тракия е дала много синове в борбата за свобода и национално обединение на България. От региона са се образували дружини, чети и доброволчески отряди, които се включват в армията и се борят за националния идеал. Това показва силния дух на народа – дори когато губи родните си земи, той не губи своята вяра и стремеж към свобода.

След войните започва едно от последните големи преселения към новите предели на България. При пристигането си бежанците се изправят пред нови трудности. Те трябва да започнат живота си отначало – без дом, без земя и често без средства за препитание. Но постепенно намират подкрепа и закрила. По-късно държавата отпуска помощи и земя на преселниците.

Така се създават нови квартали, махали и селища, а някои изоставени населени места отново оживяват. Така се е появила и нашата махала. И до днес се нарича „Новата махала“ и нейните първи жители

са били бежанците от Одринска и Беломорска Тракия. Въпреки трудностите бежанците проявяват завидна устойчивост и трудолюбие. Те се включват активно в стопанския и културния живот на страната и оставят своя отпечатък в развитието на България. Тези хора не пристигат просто като нови жители на града – те носят със себе си спомени, болка и надежда. Пътят им до новите предели на България е дълъг и изпълнен с изпитания. След войните голяма част от Бургаска област и съседните райони се превръщат в своеобразно убежище за хиляди хора, бягащи от разрушенията на войната. Съдбата на тракийските, както и на македонските бежанци, остава белязана от загуби, но и от силна воля за оцеляване.

Войните и бежанските вълни са едни от най-драматичните страници в българската история и национална памет. Те носят със себе си насилие, принудително напускане на домовете и загуба на земя и

имущество. Представата за родния край остава в сърцата на хората дори тогава, когато са принудени да го напуснат. Защото родината не е само място – тя е памет, корен и чувство за принадлежност. Тя се пази в семейните истории, в думите на възрастните и в разказите, които се предават от поколение на поколение. Когато слушах историите на моя дядо, често си представях онези далечни места, които никога не съм виждал, но които усещам близо до сърцето си. В думите му имаше едновременно тъга и гордост – тъга по изгубения дом и гордост от това, че въпреки всичко родът ни е успял да продължи напред. Тогава разбрах, че тези истории не са просто спомени от миналото, а част от нашата идентичност. Те са нишката, която ни свързва с корените ни и ни напомня кои сме.

Съдбата на бежанците не е само част от миналото – тя е жива памет, която продължава да ни говори и днес. В нея се оглеждат силата да започнеш отначало и надеждата, че дори след най-тежките изпитания животът продължава. Историята на тези хора ни напомня, че свободата и родината не са даденост, а ценност, извоювана с много страдание и жертви. Затова е наш дълг да пазим родовата и националната памет – не само като спомен за миналото, а като жива връзка с корените ни. Защото народ, който помни своето минало, има силата да пази своята идентичност и да върви уверено към бъдещето.

ТРАКИЙЦИ ОТБЕЛЯЗВАТ 130 ГОДИНИ ОТ НАЧАЛОТО НА ОРГАНИЗИРАНОТО ТРАКИЙСКО ДВИЖЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ

105 ГОДИНИ ОТ СЪЗДАВАНЕТО НА ДРУЖЕСТВО „ТРАКИЯ“

СВИЛЕНГРАД

ВАСИЛКА ВАНГЕЛОВА –
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ТД „ТРАКИЯ“

На 8 май 1921 година се създава Тракийско дружество „Тракия“ – Свиленград. Създатели и членове на дружеството са бежанци от Одринска и Беломорска Тракия. Преобладават бежанци от селата Чермен, Комарли, Карачи, Доганхисар, Мерхамли, Кадъкьой, Домузде-ре, Пишманкьой, Баш клисе.

Дружеството в миналото развива дейност, свързана с устройването на бежанците, тяхното оцеляване, построяване на домове и др. Успоредно с това се развива и културно-просветна дейност.

Днес ТД „Тракия“ е част

от Съюза на тракийските дружества в България (СТДБ) – патриотична и родолюбива организация, която развива многообразна дейност, свързана с отстояване на последователна позиция за моралните и имуществени права на тра-

кийските българите, работи за съхраняване на паметта и популяризиране на тракийското културно-историческо наследство. Като част от СТДБ дружество „Тракия“ работи за тракийската кауза за защита на българщината и православ-

ната вяра.

На 8 май 2026 г. в клуба на дружеството председателят Василка Вангелова запозна присъстващите с историята на тракийското дружество от създаването му до наши дни. Фактите са от намерените архивни материали, предадени от Василка Вангелова и Коста Лъондев за том I на Енциклопедия „Тракия“. Материалът за дружеството ще бъде систематизиран и ще се подготви за издаване в книга.

На 12 май, по случай 130 години от началото на организираното тракийско движение в България членовете на Управителния съвет на дружеството сведоха глави пред паметника на тракийския войвода Димитър Маджаров в

градския парк на Свиленград.

По решение на УС на ТД „Тракия“, председателят на дружеството Василка Вангелова подари двата тома на Енциклопедия Тракия на библиотеките в СУ „Д-р Петър Берон“, на ПГССИ „Христо Ботев“ и на ОУ „Иван Вазов“. Целта е историята и културата на тракийските българи, както и истината за геноцида над тях, да достигне до младите хора, голяма част, от които са с тракийско потекло.

СТАРА ЗАГОРА

ИВАНКА МЕЧЕВА, СЪПРЕДСЕДАТЕЛ НА ТЖС КЪМ СТДБ

На 12 май бе отбелязана 130 годишнината на организираното тракийско движение в България от ТД „Одринска епопея“ в Стара Загора. Мероприятието бе предшествано от полагане на цветя от старозагорските тракийци пред паметника на един от основателите на дружество „Странджа“ във Варна Капитан Петко войвода.

Честването, посветено на дейци на тракийското движение, които са оставили трайна следа в културата на България, беше организирано по инициатива и идея на Тракийския женски съюз. Музеят „Литературна Стара Загора“ се оказа най-естественото място за реализиране на тази идея. Съпредседателката на ТЖС Иванка Мечева представи дейността и творчеството на именити личности на тракийското движение, които са сред най-изявените дейци на културата у нас – Константин Петканов, Яни Попов, Магда

Петканова, Мара Михайлова и Никола Инджов. По стечение на обстоятелствата годишнината на тракийското движение съпада и със 135 години от рождението на Константин Петканов, 125 години от рождението на Мара Михайлова и 150 години от рождението на Яни Попов. Направихме своеобразно отбелязване и на тези годишнини. Присъстващите в музея съпреживяха детските години на Петканов, неговото израстване в известната гимназия „Д-р Петър Берон“ в Одрин, участието в три войни, израстването като един от изявените ръководители на тракийското движение и на Тракийския научен институт. Оживяха страници от неговите книги „Детски години“, „Белият вятър на Странджа“, нелеката история на книгата „Морава звезда кървава“ и др. Пред очите на присъстващите на екрана оживя танцът на нестинарката Демна от танцовата драма на Марин Големинов, по разказа на Петканов „Нестинарка“. Тази танцова драма се счита за едно от най-бъл-

гарските произведения на класическата музика и балет.

Част от семейството на Константин Петканов е и създателят на тракийския химн „Ясен месец“ войводата Яни Попов. Лични спомени за неговото семейство разказа Ваня Чертоянова, член на тракийското дружество, живяла в къща в Ивайловград, съседна на тази на Яни Попов.

Припомним си живота и творчеството на основателките на ТЖС Магда Петканова и Мара Михайлова, техният принос към тракийското движение. На екрана оживя образът на Шибил от едноименния шедевър на българското кино по сценарий на Магда Петканова. В залата зазвучаха и нейните песни „Ако зажалиш някой ден“ и „Гурбетчия“ по музика отново на Марин Големинов. Тези песни са станали неразделна част от бита на българите. „Ако зажалиш някой ден“ чухме във версията на световно известния бард

Булат Окуджава.

Идвайки в България, той бил изумен от песента, която се пеела във всяка компания, в която попаднал, и решил да направи свой вариант. А с песента „Гурбетчия“ много

наши певци взривяват публиката на свои концерти. На 12 май старозагорските тракийци чуха версията на Деси Добрева.

Припомниме случки от живота и дейността на Нико-

ла Инджов, зам. председател на СТДБ, редактор на вестник „Тракия“. На екрана заедно с къщата от с. Манастир и „Взречени от Манастир“ се появи образът на Габриел Гарсия Маркес, близък приятел на Инджов.

Срещата с именитите дейци на тракийското движение завърши химнът на тракийската организация в изпълнение на Сава Попсапов.

Всички тези дейци на тракийското движение са живяли с болката по изгубената Тракия. Тази болка те са превърнали в своя съдба. Съдба, свързана с идеята за борба за изгубената Тракия, за запазване на паметта за нея и за предаване на тази памет на цяла България. Идеята за този поглед към тракийското движение беше нестандартен, но той ни откри силата на тези ръководители като личности, оставили много ярка, неизличима следа в паметта на българите. А това е свидетелство и за силата на 130 годишната тракийска организация.

ТРАКИЯ – НАША БОЛКА И СЪДБА

КАЗАНЛЪК

По случай 130 години организирано тракийско движение тракийци от Казанлък поднесоха цветя на паметната плоча на Рада Кравкова и Капитан Петко войвода. След това почетоха паметта на Стефан Пачков, който е единственият участник в Априлското въстание от Казанлък. Тази година се навършиха 150 години от Априлското въстание.

ПЛОВДИВ

Тракийци в Пловдив се включиха в честванията с отбелязване на 142 г от рождението на войвода Руси Славов пред паметната му в ж. к. „Тракия“.

Тържествени слова произнесоха проф. д-р Георги Йорданов, наследник на Руси Славов и Почетен председател на Тракийско дружество – Пловдив и Тания Караиванова от Настоятелството на „Читалище „Тракия – Пловдив – 2008“.

XXXIV ИЗДАНИЕ НА НАЦИОНАЛЕН СТРАНДЖАНСКО – ТРАКИЙСКИ СЪБОР „ФОЛКЛОРЕН ВЕНЕЦ БОЖУРА“ 2026

XXXIV-о издание на Националния странджанско-тракийски събор „Фолклорен венец Божура“ се проведе на 16 и 17 май. Негови традиционни организатори са Община Средец, Съюз на тракийските дружества в България, Народно читалище „Пробуда – 1897“. Благодарение на техния труд, на журито и на всички участници „Фолклорен венец Божура“ продължава да бъде един от най-значимите фолклорни форуми в България.

Съборът беше уважен от Красимир Премянов – председател на Съюза на тракийските дружества, чл.-кор. проф. Васил Проданов – председател на ТНИ и Володимир Лайшев – член на ВК на СТДБ, тракийци от Стара Загора, Ямбол, Средец, Бургас, граждани и гости на гр. Средец. Сред официалните гости на събора бяха Христо Христов – кмет на Община Болярово и Петър Гендов – кмет на Община Елхово. Те изразиха уважение към домакините и заедно с организаторите поднесоха венец в знак на признателност пред паметника на Стефан Караджа.

Кметът инж. Иван Кичев откри събора с пожелания за здраве и успех към всички участници и благодари на организаторите за отдадеността им към съхраняването на националната културна памет.

Приветствени думи към участниците отправи и председателят на СТДБ Красимир Премянов.

На Националния странджанско-тракийски събор „Фолклорен венец Божура“ си дават среща млади изпълнители на странджански и тракийски песни, и на традиционни народни инструменти. Конкурсният ден събра

над 130 участници – индивидуални изпълнители, певчески групи и талантиви инструменталисти, които изпълниха сцената с магичната на народната песен и красотата на българските ритми.

Изпълнителите и инструменталистите се оценяваха от жури с председател диригентката д-р Ваня Монева и членове: доц. Димитър Христов, главен диригент на Оркестъра за народна музика на БНР, странджанският народен певец Лазар Налбантов, продуцентът на фолклорна музика в БНР Кристиан Неделчев, проф. д-р Галя Петрова-Киркова от АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ и дългогодишният директор на НУФИ „Филип Кутев“ Мария Градешлиева.

Престижното отличие – призьт „Фолклорен венец Божура“ – бе присъден на Вилияна Петрова, представител на НУФИ „Филип Кутев“.

Призьт „Янка Рупкина“ получи Виктория Статева от НУФИ „Филип Кутев“ – млад изпълнител с впечатляващо сценично присъствие.

С наградата на Българско национално радио за професионален звукозапис бе удостоен Пламен Кралев – гайдар от ЦПЛР Бургас, който развълнува публиката със своето майсторство. Специалните награди също отидоха при изключителни млади таланти – Стефания Орловска от Варна за народно пеене и Орлин Орловски за инструментално изпълнение на гайда.

Наградата на Съюза на Тракийските дружества в България получи Дарина-Наталия Янева от Варна.

Наградата на кмета на общи-

на Средец за цялостен принос бе присъдена на доц. д-р Димитър Христов, който повече от десетилетие е част от журито на конкурса.

Началото на гала концерта бе

поставено с едноминутно мълчание в памет на великата странджанска певица Янка Рупкина – име, оставило дълбока следа в българския фолклор.

Сцената в „Божура“ оживя

с изпълненията на фолклорни и танцови състави от община Средец, както и с най-добрите участници от тазгодишното класиране. Публиката аплодира гост-изпълнителите Анелия Китанова и Стела Петрова, както и любимите гласове на Странджа – Яна Биюкова, Ирена Станкова и Лазар Налбантов. Истинска кулминация бе участието на специалния гост Жечка Сланинкова, която накара публиката да пее и аплодира на крака.

За поредна година „Фолклорен венец Божура“ доказва, че докато има талантиви и всеотдайни изпълнители, организатори и публика, които съхраняват родовата памет и любовта към корена, ще я има и България.

ЦАРИГРАДСКИЯТ ДОГОВОР И ТРАКИЙСКАТА 1913 ГОДИНА

I. ПРЕСТЪПНОТО БЕЗУМИЕ" И СЪДБАТА НА ОДРИНСКА ТРАКИЯ ПО ВРЕМЕ НА МЕЖДУСЪЮЗНИЧЕСКАТА ВОЙНА

ПРОФЕСОР Д.ИСТ.Н. СВЕТОЗАР ЕЛДЪРОВ

На 13 март 1913 г. българският войник – измокрен, гладен, уморен, но велик! – превзе Одрин и се увенча с вечна слава. Шест месеца очите на цяла Европа са вперени към бойните действия в Одринска Тракия. Победоносният поход на българската войска кара някои да мечтаят, че мирът ще бъде диктуван в Цариград. Един от тях е цар Фердинанд. Неуспешната атака на Чаталджа на 4–5 ноември 1912 г. помрачава неговия блян. Войната на Одринския боен театър се проточва в ущърб на българските интереси. Лондонският мирен договор от 17/30 май 1913 г. постановява Османската империя да отстъпи земите на запад от линията „Мидия – Енос“. Балканските съюзници не успяват да се договорят за подялбата на османското наследство. И става така, че мирът наистина трябва да се установи в Цариград. България обаче се явява там не като победителка, а като катастрофирала, разгромена и разорена страна, която проси мир...

Окончателното решение

Окончателното решение на правителството на Васил Радославов да влезе в преки преговори с Турция е хронологично точно установено – 15 август 1913 г. Българският преговарящ екип е съставен от генерал Михаил Савов – помощник-главнокомандващ в Балканската и в началото на Междусъюзническата война, той е и председател на екипа; Андрей Тошев – бивш търговски агент в Битоля, дипломатически агент в Цетине и Атина, пълномощен министър в Белград и един от архитектите на Балканския съюз; Григор Начович – български политик, държавник и дипломат, дипломатически агент в Цариград през 1903–1908 г. По това време той вече е в Цариград, изпратен там още на 27 юни, за да сключи споразумение с Турция. На 20 август Савов и Тошев, заедно с петима военни и цивилни съветници, потеглят със специален влак. На софийската гарата депутацията е изпратена от министри и лични приятели, а на кратка спирка при гара Подуяне – от цар Фердинанд с князете Борис и Кирил.

В Мустафа паша (Свиленград) – тогава опожарен, обезлюден и все още в турски ръце високите гости са приветствани с почетна стража. Пристигат в Цариград на 21 август, посрещнати пак с почести и настанени в луксозен хотел в Пера, в сърцето на Златния рог. На другия ден започват срещи, посещения и неофициални разговори.

Делегати в преговорите от турска страна са Талаат бей – министър на вътрешните работи, Махмуд паша – министър на флота, и Халил бей – председател на държавния съвет. Към тях са аташирани петима съветници от висшата османска държавна администрация, сред които се откроява по своята роля Джемал бей, по това време губернатор на Цариград.

Официалните заседания, които домакините помпозно и тенденциозно представят като „Цариградска мирна конференция“ – всичко на всичко осем – започват на 26 август и приключват на 16 септември с подписването на Цариградския договор. Общо 20 дни.

Преговори на много равнища

Така представена, българо-турската конференция в Цариград е само официална фасада или по-точно дипломатическа маскировка. Зад нея, скрити от любопитни очи и уши, се водят и други интензивни и не по-малко значими преговори със съдебносни последици. Всъщност тя може да се опише

като кутия с много дъна. На първото – официално и познато – се развиват преговорите за Цариградския договор, какъвто го знаем от документите и историографията. Под него обаче има още едно, на което се подготвя българо-турски политически и военен съюз с цел война срещу Гърция и Сърбия. На това поле оторизирани преговарящи са генерал Савов и Джемал бей. На трето дъно дейци на Вътрешната македоно-одринска революционна организация (ВМОРО) преговарят с Джемал бей и Таалат паша, този път в качеството им на представители на Младотурския комитет. Целта на тези преговори е превръщането на ВМОРО в съвместна българо-турска организация, която да играе важна роля в бъдещата война срещу Гърция и Сърбия. На последното, най-дълбоко дъно, българската правителствена делегация и македонските дейци се срещат и разговарят с депутацията на Гюмюрджинската автономия, изпратена специално за случая в Цариград.

По някои специфични проблеми в актуалните българо-турски отношения, които спешно чакат своето решение, се включват и други лица. По темата за съдбата на Българската екзархия, за която също се разговаря в Цариград, българската делегация се консултира с екзарх Йосиф, чийто 35-годишен опит с турската дипломатия е уникален. Във връзка с въпроса за военнопленниците, който също е ключова чест от дневния ред, косвено влияе Шукри паша, командирът на Одринската крепост, който по това време е в София със статута на „свободен пленник“, а скоро и в официална роля като представител на турските военнопленници в България.

Задкулисна, но ефективна и съществена роля играят и пълномощните министри на великите сили в Цариград – Австро-Унгария, Германия, Русия, Англия, Франция, Италия. Българският преговорен екип е инструктиран, че може да се уповава и да споделя всичко с маркиз Йохан фон Палавичини, посланик на Австро-Унгария и доайен на дипломатическия корпус. Той е нещо като принципал или поне покровител на българската делегация. Германският пълномощен министър барон Ханс фон Вангенхайм е инструктиран да подкрепя своя австро-унгарски колега, доколкото не се накърняват германските интереси на Балканите. Посланиците на другите велики сили само се консултират.

Тук е мястото за няколко думи за Талаат и Джемал, които заедно с Енвер паша оформят т. нар. триумвират, наричани са още и „тримата паши“ – най-влиятелните лица в Турция през 1912–1918 г., които доминират правителството и контролират армията. Талаат е водач на турската делегация, Джемал е само съветник, а Енвер дори не е включен официално в преговорите. Въпреки това тъкмо те играят ключова роля в кутията с многото дъна, за която вече споменах. Турски националисти и германофили, те са главните протагонисти както на разорението на тракийските българи, така и на арменския геноцид по време на Първата световна война. Веднага след световната война Талаат и Джемал са убити от арменски екзекутори в рамката на операция „Немезис“ – мащабен план за ликвидиране на виновниците за геноцида. Енвер успява да се спаси от подобно възмездие, само защото през 1922 г. като главатар на басмачите в Таджикистан е убит от червеногвардейците.

По време на преговорите в Цариград Талаат и Джемал все още са бейове, а Енвер

вече е удостоен с титлата „паша“ за фалшивия му подвиг в Одрин. До края на 1913 или в началото на 1914 г. и другите двама получават тази титла. За удобство и тримата ще ги назовавам така.

Кратка хронология на Междусъюзническата война

Преди обаче да разгърна темата за преговорите в Цариград, ще направя кратко предисловие за това как България стига до там. Това е важно, за да се знае с какво самочувствие, с какви позиции и с какви искания тя се явява в османската столица. Разбира се, България се явява там като катастрофирала страна, но детайлите също са важни.

Всичко започва с „престъпното безумие“. В нощта на 16 срещу 17 юни 4-та и 2-ра българска армия, по заповед на генерал Михаил Савов, подтикнат от цар Фердинанд и подкрепен от висшето военно командване, напада позициите на сръбската и гръцката войска в Македония. На 18 юни Савов, този път по нареждане на министър-председателя Стоян Данев, спира настъпателните действия. Гърция и Сърбия обаче, подготвени много порано и много по-солидно, приемат среднощната атака като казус бели и обявяват война на България.

На 20 юни цар Фердинанд отстранява генерал Савов от длъжността помощник-главнокомандващ и го замества с генерал Радко Димитриев. Същия ден румънското правителство обявява всеобща мобилизация.

На 21 юни, след неравна битка между шест български полка и шест гръцки дивизии, Кукуш е превзет, ограбен и опожарен. На 23 юни пада и Дойран.

Още на другия ден, 24 юни, българското висше командване осъзнава, че войната вече е загубена. Помощник-главнокомандващият докладва на Фердинанд и Данев, че положението на 4-а и 2-а армия в Македония е критично и че „катастрофата е на прага“. Спешно заседание на Министерския съвет взема решение да се търси посредничеството на Русия за незабавно спиране на военните действия. При тази вест Фердинанд пребледнява и ядосано обобщава: „Бити сме по всички фронтове“.

На 27 юни румънският посланик в София връчва нота за скъсване на дипломатическите отношения и отпътува за Румъния. България се оказва във война с още един съсед. В същия ден цялата Черноморска флотилия начело с крайцера „Надежда“, шестте миноносца и всички останали съдове, съсредоточена предварително при Бургас, спешно се евакуира към руската военноморска база в Севастопол, където по силата на морското право доброволно се предава и разоръжава.

Пак в същия ден Гр. Начович пристига в Цариград с пълномощно да води официални преговори и да сключва договори. Вместо преговори получава ултиматум българските войски в срок от 48 часа да опразнят територията на Одринска Тракия.

На 28 юни гърците превземат Струмица, сръбите влизат в Босилеград. Румънската войска нахлува в Южна Добруджа.

Съдбата на Източна Тракия

На 29 юни, когато турският ултиматум вече изтича, Щабът на Действащата армия в София телеграфира на началника на българския окупационен корпус в Чорлу да разпреди всички войски да се изтеглят на линията „Мидия – Енос“. Дадени им са инструкции как да посрещат турските войски, как да им предават с протоколи селища,

сгради, имущества и прочие, как да се изтеглят към необозначената от никого граница. Тук трябва да се поясни, че в онзи момент т. нар. Окупационен корпус, оставен да защитава Източна Тракия и конкретно линията „Мидия – Енос“, се състои от два непълни пехотни полка и два конни полка – не повече от 8–10 хиляди души, а може би и по-малко. Срещу тях стоят две турски армии – Чаталджанската и Галиполската – с обща численост от 250 000 души. Това е численото изражение на „престъпното безумие“ от 1913 г. по отношение на Одринска Тракия.

На 30 юни рано сутринта двете турски армии поемат на своя кървав поход. Вместо посрещания и протоколи, цели български взводове, роты и дружини са взети в плен при Чаталджа. Колоната от Галиполи направо стреля и убива. Една българска морска команда в Шаркьой в състав от 24 матроси с един боцман, изпратени от някой щабен чиновник да прибира в последния момент минните заграждения, е заловена буквално в морето.

На 1 юли турски военни кораби правят десант в Родосто, арестуват българската администрация и започват масово клане на арменците.

На 2 юли турската войска влиза в с. Булгаркьой. Започва разорението на тракийските българи.

В същия ден основната групировка на румънската армия форсира Дунава при Оряхово и Свищов и започва да се прехвърля на българска територия за поход към София. Другата ѝ армия вече дефилира като на парад в Южна Добруджа без да среща съпротива. Един ескадрон дори влиза във Варна и издига румънското знаме в центъра на града, за потрес на цяла България.

Пак на този ден всички плавателни съдове на българската Дунавска речна флотилия са потопени край Русе по заповед на Щаба на Действащата армия, за да не попаднат в ръцете на нашествениците – акт, който впоследствие е критикуван от флотските офицери.

И пак на този ден – 2 юли – цар Фердинанд лично моли руския император Николай II и германския кайзер Вилхелм II да направят всичко възможно за спирането на войната. Правителството на Стоян Данев подава оставка.

На 3 юли Фердинанд трябва да преглътне гордостта си, за да моли и румънския крал Карол за мир. Дори при такава отчайваща национална катастрофа българските партии не успяват да се споразумеят за общопартийно правителство за спасението на Отечеството.

На 4 юли е съставено правителство на Васил Радославов от коалиция на трите либерални партии, ярко германофилски. Българите от Източна Тракия вече бягат към България кой както може.

На 6 юли Високата порта уведомява великите сили, че е решена да си възвърне цяла Източна Тракия до р. Марица заедно с Одрин. Бежанската вълна се превръща в цунами, администрация също бяга.

На 9 юли в 7.30 ч. сутринта колоната на Енвер паша влиза „победоносно“ в Одрин, евакуиран вече от българската войска. Градът на българската бойна слава пада без нито един изстрел.

Нахлуването в България

На 10 юли турската войска опустошава Мустафापаша, а на 11 юли влиза в Хебибчево (Любимец), вече в старата българска територия. Отделни конни ескадрони и разезди заедно с башибозушки банди всяват паника из българските села по течението на Марица и Тунджа.

На 12 юли жителите на 40 села от Харманска околия масово се вливат в потоците на тракийските бежанци и заедно с тях се устремяват към Търново Стара Загора. Турски ескадрон преминава през Къзългач (Елхово) и стига чак до с. Карапча (Маломир), 20 км южно от Ямбол.

На 13 август жителите на Ямбол, Нова Загора и Стара Загора вече бягат към Стара планина, както при похода на Сюлейман паша през 1877 г.

Продължава в следващия брой

100 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА НАРОДНАТА ПЕВИЦА КИНА ДИМИТРОВА

На 29 май (петък) Община Приморско, кметство Ясна поляна и Народно читалище „Л. Н. Толстой 1926“ – с. Ясна поляна, ще отбележат 100 години от рождението на народната певица Кина Димитрова – изпълнителка на автентичен странджански фолклор. Предстоящият традиционен летен събор в с. Ясна поляна също ще бъде посветен на нея.

Родена е на 20 май 1926 г. в странджанското село Ясна поляна. Баща ѝ Георги Калчев е обикновен занаятчия – шивач, но обича българските народни песни и сам създава такива. Именно чрез него още от малка тя открива кра-

носеше и по погрелките, и на седенки, и на меджишите. Любимата ми песен тогава бе „Щерю Калино Калино, нали ти майка казваше да се мънинка не главши че е женилка чернилка“.

„След като се омъжих за Митрю Янев от с. Ново Паничарево, се установих да живея в Бургас през 1951 г, тогава научих за ансамбъла към читалище „Асен Златаров“ и естествено е човек като мен да се запише. Там срещнах певиците Йовка Димитрова, Станка Узунова, Димка Колева, от този състав образувахме група, с която ходехме из селата на Странджа и изнасяхме кон-

видех майка си...“. Другите песни, които записах в радиото, бяха „Запалила се кулата, че ги ди китко невянино“ и „Димо из Солун ходеше“.

После постъпих в тракийския ансамбъл в гр. Бургас с диригент Петър Бакалов. Там пееха Ангел Митрев, Нанка Станкова и други, в оркестъра свиреха: кавал – Иван Джамбиша, гайда – Шахпас Алиев, двамата братя Георги и Апостол Тодорови. Отново сформирахме група, аз знаех вече много песни, хората ме приемаха много радушно и мога да кажа, че вече се бях утвърдила като народна певица. През 1960 г. на първия събор на народното творчество в с. Граматиково журито присъди първа награда на мен, изпратена бях при колата на радио София и там записах двете песни, които още са запазени на рулона от Граматиково, а именно „Велу ле карагъзова“ и „Углавила се Тудора“.

Концертната ми дейност продължи с групата, на която водач бе Стефан Чапкънов, солисти бяха Сава Попсапов, Жельо Йовчев, Станка Узунова, Живка Димитрова. Най-младата, още ученичка, бе Калинка Згурова и аз – Кина Димитрова...“

Голям принос в песенното развитие на Кина Димитрова има Георги Драганов, който неотлъчно работи с нея, събира и издава нейното творчество. Народната певица Златка Ставрева от

гр. Китен, с която са пели в тракийския ансамбъл в гр. Бургас, съдейства активно за съхранение на творческото песенно наследство на Кина Димитрова и за организиране на празници в нейна чест. Кина Димитрова отбелязва тържествено 70-годишнината си през 1996 г., а през 2006 и през 2016 г. кметството и читалището в Ясна поляна честват съответно 80-годишния ѝ и 90-годишния ѝ юбилей.

Кина Димитрова напуска този свят през 2009 г. Тя ще бъде запомнена като автентичен народен странджански глас и като певица, която предава песните си не чрез сцена и студио, а с живото си участие на седенки, събори, семейни празници и обичаи. Най-голямото признание за нея несъмнено е това, че хората в Ясна поляна я смятат за своя емблема и за символ на красивата странджанска песен.

сотата на песенното народно творчество от странджанския край. Съществена роля за нейното израстване като певица има и леля ѝ, която изпълнява автентичен фолклор.

В спомените си Кина Димитрова казва:

„Като малки момичета се събирахме вечер на хорището, правихме хоро до хорото на големите каки, песента ни се

црти. Запознах се и с Иринка Танева, а лелята на Иринка, голямата певица Стойка Делчева, ни покани във Варна, представи ни в радио Варна и там направих първите си записи на четири песни. Първата песен, която направих на микрофон, бе „Калинка вятър кълнеше, ветрю ле горянине де духна да не духнеш, току бях легнала, на съне

СЕДМА ГОДИШНА ОТЧЕТНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА ТНИ-ВАРНА

СИМЕОН КУЛИШ, НАУЧЕН СЕКРЕТАР НА ФИЛИАЛА НА ТНИ, ГР. ВАРНА

На 13 май в Тракийския клуб на ул. „Преслав“ 30 във Варна се проведе годишното отчетно събрание на Тракийския научен институт, филиал Варна. Гости на събитието бяха доц. д-р Ваня Стоянова – научен секретар на ТНИ и Йордан Вълков – председател на Регионално тракийско дружество-Варна. Директорът на научното звено – проф. Геновева Михова, заедно с научния секретар Симеон Кулиш, представиха отчет за дейността на филиала за 2025 г., както и насоките за следващия отчетен период.

Създаден преди 7 години, ТНИ-Варна е сред водещите научно-изследователски центрове на тракийска тематика в страната. През изминалата година институтът: подготви за печат том 5 на Известия на ТНИ-Варна, кой-

то предстои да излезе до края на годината; представи том 2 на сборника „Бележити тракийци, свързани с варненския край“; проведе втора научна експедиция в някогашните български села в Лозенградско, водена от доц. д-р Димитър Маринов, Румен Иванов, д-р Владимир Калоянов и проф. д-р Геновева Михова; отбеляза, съвместно с РТД-Варна 125-тата годишнина на бележитата тракийка Поля Терзистоева; участва в създаването на втория Средношколски патриотичен клуб „Капитан Петко войвода“ във Варна (ЧСУ „Аз съм българче“) с ръ-

ководител научния секретар на ТНИ-Варна Симеон Кулиш; съвместно в МКПД „Гоце Делчев“-Варна отбелязаха 122 години от Илинденско-Преображенското въстание; участва във възстановяването на Клуб „Варненски краеведи“, като научният секретар стана и съпредседател на Клуба.

Сред главните насоки за следващата година на ТНИ-Варна са: продължаване на изследователската дейност, свързана със селищата на тракийските българи; идентифициране на селищата във Варненска област, в които се установяват бежанци от Източна и Беломорска Тракия; популяризиране заслугите на личности с тракийски корени; патриотичното обучение сред ученическата и студентска общност.

ТРАКИЙЦИ В КРУМОВГРАД ЧЕСТВАХА 9 МАЙ

НЕДКА ОНОВА

На 9 май 2026 г. в Крумовград се проведе тържествено честване по повод Деня на победата и Деня на Европа, организирано от Община Крумовград. Членове на дружество „Тракия – 1922 г.“ и ръководството на дружеството се включиха активно в събитието. Цветя бяха поднесени пред паметника на падналите бойци и офицери под знамето на 10-а пехотна Родопска дивизия в Отечествената война. Заслужена почит беше отдадена пред паметната плоча на съгражданина ни подпоручик Емил Колев, загинал на фронта в Унгария, и пред паметника на Незнайния воин.

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакционната колегия на вестник „Тракия“ честват на рождениците на Съюза през месец юни:

Василка Вангелова – Свиленград.....	3.06.1958 г.
Цонка Трайкова – Пловдив.....	6.06.1940 г.
Красимира Иванова – Харманли.....	9.06.1974 г.
Цонка Трифонова – Пловдив.....	9.06.1940 г.
Кирил Йорданов – Варна.....	14.06.1956 г.
Анка Лаптева – Павликени.....	15.06.1940 г.
Зорница Радонова.....	17.06.1957 г.
Проф. Стати Статов – София.....	19.06.1955 г.
Еля Водничаров – Асеновград.....	24.06.1960 г.
Геновева Божкова – Русе.....	25.06.1967 г.
Мариана Алексова – Пловдив.....	26.06.1954 г.
Паунка Славова – Твърдица.....	28.06.1940 г.
Николай Димитров – София.....	28.06.1965 г.
Радка Атанасова Цингова – Ямбол.....	1.06.1953 г.
Иванка Георгиева Гамова – Ямбол.....	3.06.1952 г.
Станка Стоянова Георгиева – Ямбол.....	12.06.1952 г.
Христо Костадинов Димов – Ямбол.....	15.06.1940 г.
Георги Христов Карамарков – Ямбол.....	20.06.1951 г.
Мargarито Желева Георгиева – Ямбол.....	21.06.1951 г.
Атанас Николов Атанасов – Ямбол.....	28.06.1945 г.
Атанас Павлов Върбанов – Ямбол.....	29.06.1958 г.
Мария Георгиева Чиповска – Ямбол.....	30.06.1947 г.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7А, тел.: 02/987 48 96

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: Главен редактор д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, акад. Иван ГРАНИТСКИ, Искра ЧЕРНЕВА, д-р Динко СТРАНСКИ, Хубен СТЕФАНОВ; Тодор КОРУЕВ | Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA9300001682816 BIC: STSABGSG
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Димитринка СМОЛЕВА (София) 0886 746 044; Христо ХРИСТОВ (Варна) Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) 076/60 13 67; Радостина ПРАМАТАРОВА (Средец); Стефан МИЛЕВ (Маджарово); Веска ЛАМБОВА (Шумен) 0877 71 85 03; Светла ЧЕРНОГОРОВА (Сливен); Донка ДИМОВА (Карнобат) Златка МИХАЙЛОВА и Анета ГЕОРГИЕВА (Хасково) 0894 044 420; Мария ИВАНОВА (Ямбол) Светлана ПЕЕВА и Валя ГЕОРГИЕВА (Поморие); Недка ОНОВА (Крумовеград).

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака).

ТРЕТА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ

„Бележити тракийци, свързани с варненския край“

СИМЕОН КУЛИШ, НАУЧЕН СЕКРЕТАР НА ФИЛИАЛА НА ТНИ, ГР. ВАРНА

На 16 май се проведе III-тото издание на историческата конференция „Бележити тракийци, свързани с варненския край“, дело на Тракийски научен институт, филиал Варна. Над 30 души присъстваха на събитието, сред които потомци на тракийски българи, изследователи, граждани.

В началото на конференцията, директора на филиала проф. д-р Геноева Михова прочете поздравителен адрес от председателя на СТДБ г-н Красимир Премянов. Присъстващите почетоха с едноминутно мълчание и паметта на видния изследовател и дългогодишен директор на Държавния архив във Варна и член на ТНИ-Варна Борислав Дрянновски, който ни напусна през изминалата година.

Форумът се откри с доклада на Иван Попов „Животът на участника в Априлското въстание Отон Иванов (1850–1934 г.) във Варна“. Последваха разработките на доц. д-р

Стоян Райчевски „Участковият войвода Стоян Камилски (1870–1938 г.)“, на Марин Маринов от ДА-Варна „Дейността на Варненската тракийска организация през периода 1934–

1944 г.“, на адв. Николай Илчев „Васил Попстоянов – тракийски деятел и общественик“, на научния секретар на ТНИ-Варна Симеон Кулиш „Живот и дело на Ламбо Теолов“, на

Елка Няголова „Човеколюбието – хемоглобинът на поета“, посветено на Андрей Германов, на проф. д-р Геноева Михова „Борислав Дрянновски и научното му творчество, посветено на Тракия“, и на Светослав Аджемлерски „Тодор Тодоров – спортист, треньор, общественик с предци от Източна Тракия и с Белоградец, Варненска област.“

Самият Тодор Тодоров, заедно със съпругата си присъства на живо на конференцията. Сам той доразказа за своя жизнен и треньорски път. Човек, спечелил стотици медали по спортна гимнастика за България. Повече от 35 години е помощник-треньор на различни гарнитури на националните отбори, както и личен треньор на най-известния гимнастик на България Йордан Йовчев.

ЧЕСТВАНЕ НА АКАДЕМИК ВАСИЛ СГУРЕВ

ИСКРА ЧЕРНЕВА

На 14 май в голямата зала на БАН „Марин Дринов“ в столицата се състоя тържествено честване на 90 – годишния юбилей на академик Васил Сгурев, член на Върховния комитет на СТДБ. В препълнената зала учени, общественици, политици, хора на словото почетоха видния български учен, оставил след себе си стотици трудове и научни разработки в областта на информационните технологии, кибернетиката и инженерните

науки. Тържеството бе открито от академик Иван Гранитски, член на ЦР на СТДБ. Сред официалните гости бе президентът на Република България Илияна Йотова, която в своето емоционално слово подчерта не само академичните заслуги на Васил Сгурев, „надскочили дръзките мечти на мнозина“, но и успешният му път на литературното поприще, като подчерта, че житейският, професионалният и творческият му път са доказателство за това, че времето няма власт над мисълта, която непрекъснато търси нови хоризонти. Потвърждение за това е последната му книга „Омая“, повлияна от четиристишията на Омар Хаям – рубаи. Тя съдържа проникновени жи-

тейски откровения и съкровени изповеди за вечната тема – любовта. Актьорът Мариус Донкин прочете пред присъстващите някои от тях.

Колеги, приятели, сподвижници, почитатели поздравиха академик Сгурев и му пожелаха житейско и творческо дълголетие. Поздравително слово към него произнесе и председателят на БАН чл.-кор. проф. Евели-

на Славчева. Сред гостите бе и председателят на СТДБ Красимир Премянов. С решение на ЦР на СТДБ академик Васил Сгурев е награден с най-високото отличие на СТДБ – медал „Капитан Петко войвода“ – златен с лента, по повод 90-годишния му юбилей и за заслугите му към опазване на историческата памет на тракийските българи и тракийската кауза.

